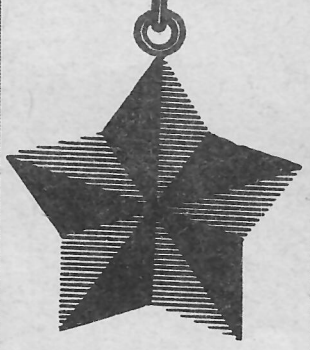

Prima Jestliže se vám nelíbí, říkejte to všude! tím se zvýší prodej tohoto uslechtilého díla!

PRETLAK

ČASOPIS STUDENTŮ UNIVERSITY PALACKÉHO V OLOMOUCI · 1KČS

ENRROO
ESOOB
FADK
STR. 7

MATKA TEREZA VOLOMOUCI **SO** **S** **N** **M** **M**
→ STR. 6 (IEDM)

STŘEPTY

VOKNO č. 17 k dostání na adrese
Vít Pelikán, Na vozovce 21, Olomouc

VIDEOŽURNÁL
Vás zve ke shlédnutí unikátního
videosnímku
"RUDÁ ZÁŘE NAD SMETANOVÝMI SADY"
uváděného ve videoklubu (předfilm)
a v podloubí volební sekce OF:

TVAR TOTO MUŽE
STATI TE I VY!

KDY? → 28.5.
VE 14⁰⁰
V SAZE DK SIGMA
A V 16⁰⁰ NA
HORNÍM NÁMÍ.

(VOLOMOUCI)
PŘEDPŘÍZNÝ
PROGRAM HLAVY
STATU:

DH
24.5.90, 19.30
BRASSENS
Pořad o známém franc.
šansoniérovi

28.5.19.30
PĚT DOPISŮ OLZE
Divadlo u stolu (Brno)

Divadlo hudby uvádí ve středu
30. 5. v 19.30 Divadlo VIZITA:!
NEKONEČNÝ SVĚT.

Představení Nekonečný svět je
tvarem, v němž se prezentují di-
vadelník Jaroslav Dušek a hudeb-
ník Alan Vitouš.

Jde o "otevřenou hru",
která nemá žádný předem daný scé-
nář. Hraje se vždy z "nulové-
ho bodu".

"Domníváme se, že divadlo je mís-
tem, kde se scházejí diváci a tvůr-
ci, aby spojenými silami, společ-
ným soustředěním a vzájemným násob-
bením energií překonávali své in-
dividuální omezení a docházeli tak
zážitku společné zkušenosti."

Čelá produkce má několik vrstev:
od bezprostředních reakcí
na momentální podněty (v rovině
situačního humoru) přes průběžné
vytváření kompozice (s absurdním
viděním situací) až k rituálně cí-
těnému prázákadlu komunikace.

Jaroslav Dušek - narozen 30.4.
1961 v Praze; herec, autor, režis-
ér; spolu s Janem Bornou založil
v roce 1981 Divadlo Vizita; před-
stavení: Srslení (s J. Bornou),
Kostky a Kostky II (s J. Bornou a
O. Kužílkem), Výchra čili Výchra
(s O. Kužílkem a R. Uhlířem),
Statek (zpočátku s větší skupinou
přátel, pak s M. Zbrožkem a J. Hon-
zákem, nakonec pouze s M. Zbrož-
kem), Vystoupení (s M. Zbrožkem);
autor a režisér dvou verzí hry
Pavučina, autor rozhlasových her
Modlitbička a Hudba budoucnosti;
průběžně se zabývá "otevřenou
dramatickou hrou", zkoumá možno-
sti spontánní tvorby od dílčích
improvizací až po celovečerní
na místě vznikající produkce;
je pedagogem literárně-dramati-
ckého oddělení "lidové konzerva-
toře" v Praze.

Alan Vitouš - narozen 1946 v Pra-
ze, absolvent pražské konzervato-
ře, obor bicí nástroje; účinkoval
v letech 1962-65 v Junior triu
(s klavíristou Janem Hammerem
a kontrabasistou Miroslavem Vi-

PKO

24.5.90, 17.00 Geisler.sál
"ZA KRÁLEM PRALESA"

Bialowiežský prales - rezer-
vace posledních evropských
zubrů. Přednáší RNDr.E.Ópatrný, CSc

28.5.90, 20.00 Fučíkův sál

"JAK SE MÁTE, PANE ŠKUTINO"
beseda s autogramiádou s výz-
namnou osobností české kultury

SDOS

27.5.90, 19.00 premiéra
J.Pielmeier:AGNUS DEI

S-klub

24.5.90, 19.30
KRAUSBERRY

Pražská rocková skupina
29.5.90, 19.30

toušem); po návratu na hudební
scénu v roce 1979 projevil mimo-
řádný zájem o etnomuzikologii
(tomuto tématu se věnuje i ve
své diplomové práci Úvahy o ryt-
mu - srovnávací přístup, Praha
1981); spolupracoval s výtvarní-
kem M. Grygarem na jeho projek-
tech (Mnichov, 1983), s taneční-
kem Min Tánakou (Junior klub
Praha, 1985, 1988), zúčastnil se
spolu s psychologem B. Blažkem
pracovního setkání Možnosti her-
ní rytmodiagnostiky a rytmotera-

1 DOPoledNE: UNIVERSITA
1 POLEDNE: OBEĎ S ARCI-
1 OPOLEDNE: OBEĎ S ARCI-
BIVKUREM
PŘEVZETI
ČESTNĚHO DOKTORÁTU
UP (DK SIGMA)
MÍTANK (HORNÍ NÁMÍ)

REVIZORKY

Absurdní groteska I.Vyskočila
v nastudování brněn.divadla

MALÉHRÝ; režie: P.Scherhauser

pie na II. Mezinárodním sympoziu
a rodinné terapii (Teplice:1984);
v letech 1980-84 vystupoval
s J. Stivínem, v roce 1985 založil
Vitouš trio s J. Koubkovou a V.
Havlem (viz. gramofonová deska
Jazz Praha live, Panton 1986),
v poslední době obnovil spolupráci
se svým bratrem, americkým kontra-
basistou M. Vitoušem (viz. gramo-
fonová deska Alan Vitouš featuring
Miroslav Vitouš, Panton 1989); tě-
žištěm jeho zájmu je hudba jako
specifická forma neverbální komu-
nikace.

Klasik Jan Neruda, v do-
bách, kdy ještě nebyl klasik, vě-
noval fejeton problému starého
slamníku - Kam s ním...?

Rekvizity, které nás prováze-
jí na naší životní pouti, s námi
stárnou, opotřebovávají se a vy-
cházejí z módy. Kravaty, boty, če-
pice...a hlavně kabát.

A tak čas od času přichází
čas, kdy kabát včera ještě noše-
ný dnes odkládáme do skříňe a o-
blékáme nový. S úzkými klopami
místo širokých, s rozparkem vzadu,
méně kapsami a více vycpávkami
v ramenou.

K těm okolnostem, jež nejvíc
rozhodují o změně kabátu, patřívá
omšelost, venkovní teplota
a roční doba vůbec, a ovšem, jak
jinak - změna politického klimatu.

Ten poslední důvod má cosi
zvláštního, co je od okolností
předcházejících poněkud liší. Věc
je to prostá - zatímco jarní sako
místo zimníku si člověk obléká
takřka automaticky, doprovází pře-
vlékání kabátu z důvodů politických
určitě rozechvění, ba přímo mrazení.

Člověk, který si vyšel v no-
vém jarním kabátě - a nemusí být
nijak marnivý - docela s chutí če-
ká nějaký ten obdivný pohled, pře-
kvapený a snad i oškořený tro-
chou závistí.

Ne tak člověk, který si vyšel
v kabátě nového politického stří-
hu. Ten je skromnost sama, dobře
věda, že přílišná pozornost je teď
nežádoucí. Náš převlečený člověk
by rád dal těm kolem sebe nějaký
čas, aby si zvykli. Aby jím v je-
jich pamětech vybledl jeho někdejší
kabát; aby si zvykli vidět ho
jinak než ho viděli dřív, bez toho,
že by se divili. A hlavně, bez toho,
že by se divili nahlas, vzájemně
se ve svém divení podporující.

Člověk v novém politickém kabátě
by dal neví, co za to, kdyby lidé
ztratili paměť. Ne všichni -není
přece žádný lidožrout; stačilo by,
kdyby o paměť přišli ti, kdo ho
znali zdrívějška, kdo ho znali
v jeho starém kabátě.

Věci a události pak jdou, jak
mívají ve zvyku mezi lidmi chodit.
Pomalu se zapomíná na to, co bylo,
a pomalu se zvyká na to, co je. Naše-
mu převlečenému se ovšem zdá ono
zapomínání i zvykání jaksi zbytečně
pomalé; a tak se rozhoduje tyhle
procesy urychlit.

Jeví zvýšenou horlivost. Ve
svých názorech je papežštější než
papež, ve svém jednání turečtějšší než
Lurek. Kde ostatní kritizují, on je
rozhořčen, kde jiní chválí, on se
rozplývá a vynáší do nebe. Žádný div,
že se mu proto zhusta podaří vsítit
gól do branky, kterou ještě včera
považoval za vlastní. Dost často
to projde, někdy i bez komentáře;
ti kolem, kteří si postupně zvykli
na otáčení se korouhvičky, zvyknou
si i na veletoce.

Tihle čerstvě převlečení mají
jeden znamenitý předpoklad, který
jim usnadňuje stanout v čele boje
za nový pořádek. Nově si žádá
odstranění starého - a kdo by mohl
staré znát lépe než oni, kteří ještě
včera za ně mávali šavlemi pod do-
cela jiným praporem?

Pokud si dobře vzpomínám, po-
koušel se Nerudův nešťastný majitel
starého slamníku odnášet jeho obsah
za město. Na procházkách, po kapsách,
v kornoutech, bez valné naděje, že
tohle počínání povede k úspěšnému
konci.

Ti, kdo si kladou otázku -
Co s nimi...? - myslíce na ony
rychle převlečené, jsou na tom podob-
ně. Po troškách odporovat, ukazovat,
rozpomínat se na to, co bylo, nemu-
sí být dost, aby se postavila hráz
do cesty proudu drzosti, neomalené
lži, sobecké přetvářce a farizejství.
Možná se tenhle proud nezastaví
a špína, která korytem poteče, vezme
chuť do nové práce početným méně
smělým a troufalým.

Možná.

Přesto však ani tohle "možná"
nesmí být důvodem, abychom svoje
počínání vzdali a připustili, aby
ti, o kterých nevíme, co s nimi, si
s námi dělali, co chtějí - podobně
jako to - ještě ve starých kabátech
- dělali dřív.

kos

CO V A S

ČEKÁ

LÉKARSKÁ
FAKULTA:

Ordinariát imunopatologie a pobočka čs. bio-
logické společnosti zve na přednáškový den
"ZAJÍMAVÉ PŘÍPADY A METODY V PATOLOGII"
TU LF, malá posluchárna vlevo
23. 5. 1990, zač. v 9.00 hodin
(hostem je prof. BURKHARDT-Mnichov)

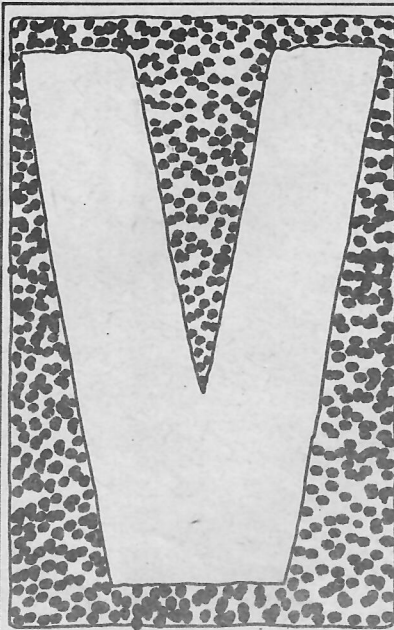
Fakultní nemocnice s poliklinikou zve na
monotematický video pořad z oblasti porod-
nictví a gynekologie (Dítě ze zkumavky,
ultrazvukové vyšetření v gynekologii)
knihovna gynekologicko-porodnické kliniky
28. 5. 1990 v 15.30 hodin

Literárněvědná společnost - pobočka
v Olomouci - zve na přednášku PhDr. Jana
Lopatky (LN)
"ČESKÁ INEDITNÍ LITERATURA 70. A 80. LET"
FF UP, posluch. č. 7, 24. 5. 1990 v 19.30 hod.

Kruh moderních filologů - pobočka v Olomouci;
"CONTEMPORARY POLITICAL DRAMA IN BRITAIN"
(INCLUDING THE PLAYS OF V. HAVEL)
- přednášku LOISE POTTERA
/University of Leicester)
FF UP posluch. č. 7, 24. 5. 1990 ve 14.30 hod.

PHILOSOFICKÁ
FAKULTA:

TRÍ

CO VĚŘÍ

Při vstupu na ženskou oddělení olomoucké psychiatrické kliniky jsme pocítili laskavou vstřícnost. Už od hlavních dveří jsme byli srdečně zváni, vlídná ošetrovatelka ukázala na dveře s nápisem VYŠETŘOVNA a začlenila nás do pořadníku slovy: "Počkejte, prosím, pan

doktor tam někoho má." Půjdem každý zvlášť? Ani jsme dlouho nestudovali výchovné nápisy na stěnách ponuré chodby, dveře se rozlétly a upadli jsme v náruč psychiatrovi. MUDr. Pavel Žádník, vedoucí lékař oddělení, promoval v roce 1980 na půdě naší univerzity. Desetiletá praxe v oboru je pro lékaře prodromálním stádiem jeho vývoje, jak hned v úvodu Dr. Žádník zdůrazňoval při neustálém skromném ujišťování o tom, že ON není erudovaný a tedy ani ten pravý pro naše zámeřry. Nicméně, setrvali jsme na psychiatrii v přátelské rozpravě něco přes dvě hodiny, a z plejády zodpovězených dotazů jsme zachytili asi toto:

Přetlak: Pane doktore, jistě nám dáte za pravdu, že léčit duši je nadmíru složité. Bohové nemoc se silají a jen bohové ji mohou opět odejmout', tato prastará myšlenka stojící v úvodu do nauky léčení vás neprovokuje?

P. Žádník: Ano a jak se rovněž praví: Koho chtějí bohové zničit, toho zbaví rozumu; přesto se domnívám, že neexistuje nemožnost vyléčit množství chorobných stavů.

Řada symptomatických poruch objevujících se při některých tělesných onemocněních, jako například neurózy, se vyléčit dají, stejně tak psychozy, jako schizofrenie či manio-depresivní psychoza, jsou léčitelné. Jako problém spíše pocíťuji otázku informovanosti naší veřejnosti, která zatím není schopna akceptovat lidi s duševní poruchou. Jde přece o to, aby jim bylo umožněno zapojení se do života, a nešeptat si o takovém člověku - on se léčil v blázinci...

Př: Důsledek špatné osvěty?

PŽ: A nejen té, je to důsledek toho, že se o duševních poruchách vlastně vůbec nemluvílo. Je to věc, o které se snad nerado mluví; dokonce z umístění psychiatrických léčeben je zřejmé, že se společnost snaží od těchto lidí de facto izolovat, aby zkrátka neobtěžovali tzv. "normální lidi". Navíc je celá řada názorů mezi lidmi o možnostech dnešní psychiatrie zastaralých. Kdybychom měli dostatek léků, prostoru, kdyby bylo dost psychologů, sociálních pracovníků, sester, dokázali bychom daleko více, než jsme schopni dokázat teď.

Př: Domnívám se, že to je "specialita" východních zemí, můžete to porovnat se Západem?

PŽ: Obávám se, že zde se to nedá rozdělovat na Západ-Východ. Pravdou je, že na Západě fungují špičkové pracoviště s vynikajícími výsledky, navíc je tam tento obor postaven na jiné koncepci, psychiatrie poskytují placené služby, čehož bych se soukromě obával třeba u nás, neboť český člověk má tendenci do všeho, co si zaplatí, dost mluvit, ale spíš vidím problém východních zemí například v tom, že v některých bylo psychiatrie politicky zneužíváno. Prokázáno to bylo v SSSR, místo trestu odnětí svobody byl dotčený odsouzen k pobytu v psychiatrickém zařízení, což poškodilo pověst psychiatrie jako takové. Názory na poměry v jiných zemích mi nejsou bližší známé, ale myslím si, že naše psychiatrie je na tom ještě poměrně dobře. Po odborné stránce je tomu tak díky jisté návaznosti na německou a vídeňskou psychiatrickou školu, které mají velmi dobrou tradici.

Př: Vlastně jste teď nepřímo popřel, že by bylo prokázáno zneužití také naší psychiatrie, přesto se nemohu zbavit dojmu, že i u nás je velmi jednoduché označit člověka "originálnější" jednajícím, odlišných názorů, ať už jde o nekonvenční typ osobnosti, či osobu třeba úřední formou bojující za nějaká svá práva, za paranoidního kverulanta či psychopata...

PŽ: To je pochopitelné. Ale ono jde také i o to, zda se jedná o lékařskou diagnózu či soudně - znalecký posudek. Druhou věcí je společenský dopad a důsledky, které to pro dotyčného přinese. Nemyslím si však, že by někdo z psychiatričů záměrně chybně diagnostikoval, alespoň z těch, co znám. Za tím si stojím. Jinak, pokud nejde vyloženě o soudně znalecký posudek; případ by neměl překročit práh kliniky; existuje zde přece lékařské tajemství.

Př: V současnosti je víc než zřejmé, že není u nás téměř oboru, jenž by v uplynulých letech nezaznamenal jistý úpadek, u něhož by zkrátka nedošlo k určitým pokleskům a byt nepatrným prohrškům. Jak se teď k tomu bude oficiálně stavět čs. psychiatrie, která rozhodně není výjimkou, bude se nějak oficiálně rehabilitovat či alespoň diskutovat od některých svých "skvrn" v minulosti?

PŽ: Mohu mluvit jen za sebe. Nedomnívám se, že bychom podléhali jakýmkoli nátlakům zvenčí. Můžete si myslet, že lžu, na to máte právo. Vždycky jsme pacienta odagnostikovali podle jeho příznaků, jak se s ním dále naložilo, to už nebyla věc lékařská.

Př: Máme to brát jako jakési "mytí si rukou"?

PŽ: Podívejte se, my jsme lékaři, jsme tu od toho, abychom člověku pomohli od jeho potíží, má-li jaké. Nic víc, nic méně. Pokud tu máme někoho na soudně znalecký posudek, je to víceméně otázka každého znalce zvlášť, jak se s tím dokáže vyrovnat.

Př: To jistě, ale existovala alespoň někdy možnost nějak poukázat na nejkrivlavější případy, kdy s osobou, na níž jste vypracovali posudek dle nejlepšího vědomí a svědomí, bylo naloženo poněkud "neadekvátně"? Ať ne-teoretizujeme, vezměme notoricky známý případ pana Augustyna Navrátila /policejné stíhaného křesťanského aktivisty, jenž byl na základě odborného posudku Psychiatrické kliniky FN v Olomouci umístěn v psychiatrickém zařízení, v současnosti je A.N. členem předsednictva ČSL, za osvobození tohoto disidenty se podařilo věřícím uspořádat pokojnou manifestaci na olomouckém náměstí v zimě r. 1988 - pozn. red./, v jeho případě přece vše v pořádku nebylo?

PŽ: Co konkrétně, diagnóza nebo to, jak se s ním dál naložilo?

Př: Diagnóza i následná reakce.

PŽ: Sám za sebe se domnívám, že diagnóza byla správná. Otázkou je, do jaké míry "zapadala" do tehdejší společenské situace. Konečně - existuje i prohlášení oparafované panem Navrátilým - přednosta kliniky by vám ho jistě rád ukázal. Domnívám se však, že za jiných okolností, v jiné společnosti by asi pan Navrátil problémy neměl. Zda bylo vůbec zapotřebí na něj soudně znalecký posudek dělat, to je otázka. Na druhé straně, přihlédneme-li k tomu z hlediska tehdejších událostí, domnívám se, že ten dopad pro něj byl lepší, než mohl být, neboť šlo o to, jestli půjde do vězení ne-

PSYCHIATR

bo někam jít. Takže, nakonec pro něj ten pobyt v léčebně nebyl tak drastický, jako v nápravně výchovném zařízení.

Př: Bylo to tedy v tomto případě pro něj jaksi "menší zlo"?

PZ: Rekněme, méně zla.

Př: Myslíte si, že v "normálně fungující společnosti" by byla hospitalizace v jeho případě podložena?

PZ: Pokud by nebyl nebezpečný sám sobě a svému okolí, pak by byla naprosto zbytečná.

Př: A byl nebezpečný sobě či okolí?

PZ: V té době byl teoreticky nebezpečný svému okolí.

Př: Psychiatrie, jako předmět výuky na LF, je přímo prosáklá jakousi násilnou "ideologizací", téměř v každé druhé větě je zdůrazňován materialistický základ této vědy, je čerpáno příliš jednostranně z poznatků sovětských autorů, zejména neustále "vtloukaného" I. P. Pavlova a jeho reflexního učení. V klinické aplikaci se tento obor jeví spíše jako systematické zahrnování pacienta kvanty chemikálií.

PZ: Samozřejmě, mohu potvrdit, že se před kolegy, kteří pracovali ve světě a kteří vás školili na různých seminářích a sympoziích, často "cítíte jako chudý příbuzný". Učební texty by se měly trochu restringovat, Pavlova by tam mohlo skutečně být trochu méně a naopak by se tam měly objevit soudobé názory anglosaských autorů, mělo by se více postihnout současné dění; psychiatrie není obor, který byl jednou provždy definitivně postaven, vyvíjí se velmi rychle. V tomto máme velký dluh, shánět u nás zahraniční odbornou publikaci bývá někdy velký problém.

Co se týká skript, mám pocit, že náš přednosta zrovna pracuje na novém vydání skript z psychiatrie, která by snad měla splňovat lépe své cíle formou méně poplatnou obecné politické situaci. Jinak, k medikamentózní léčbě - tedy "práškům" bych chtěl dodat, že ji nelze zavrhnout. Například psychózy se bez ní neobejdou. Pravdou však je, že i tam je zapotřebí použít psychoterapie; mělo by to být zkrátka kombinováno. Zatím bych ale "odpráškování" vysloveně nepropagoval.

Př: Jak je to s použitím elektrošoků?

PZ: Domnívám se, že bez elektrošoků bychom se v případě některých diagnóz těžko pohnuli z místa. Některé hluboké deprese, kdy pacient prakticky nereaguje na okolí, nepřijímá stravu a hrozí u něj možnost sebevraždy, neprolomíte ničím jiným, než elektrošokem.

Př: Jakých změn by se měla podle vás psychiatrie v obrozené společnosti dočkat? Probíhaly, proběhly či neproběhly nějaké personální změny na vaší klinice?

PZ: V prvé řadě by měla z psychiatrie vymizet určitá direktivnost, zda se to osvědčí či ne, to zatím nikdo neví. Na psychiatry se dosud pohlíží jako na jakési bachaře odklízející zlé, neklidné pacienty, jež je třeba izolovat od ostatních, klidných, hodných pacientů. Lidé nám zkrátka nedůvěřují, bude je zapotřebí vychovat k tomu,

aby si uvědomili, že stejně jako nemocný se Zluchníkem se obrátí na internistu, tak nemocný, jenž má problémy jaksi "sám se sebou", by se měl zcela samozřejmě obrátit na psychiatra. Někdy postačí obyčejný rozhovor - a pomůže. Samozřejmě jde i o vybudování a rozšíření zařízení a služeb, sítě linek důvěry, pohotovostních psychiatrických služeb, speciálních denních či nočních sanatorií, kde pacienti přes den chodí do zaměstnání, večer se vracejí a podrobují nejruznějším léčebným procedurám apod. O dostatečném přidělu léků a zabezpečení patřičných počtů psychologů a psychoterapeutů s ordinačními hodinami rozšířenými i po pracovní době většiny obyvatel ani nemluvě.

Ptal jste se na personální změny na naší klinice, k tomu snad jen to, že teoreticky vzato, bychom museli opustit svá místa prakticky všichni. Já jsem byl ve straně, spousta kolegů byla ve straně. Nemožu mluvit za jiné, ale já jsem t o m u v ě ř i l . O staré ideály jsem teď přišel a nové jsem doposud nezískal.

Př: Promiňte, kdy jste o ně přišel?

PZ: Teď, v průběhu toho sedmáctého listopadu. Nikdy mě nenapadlo, že společnost, která hlásala sociální spravedlnost a jedinou beztrždní společnost, dokázala sáhnout k tak drastickému zákroku a de facto popřít tím tak sama sebe. Člověk přemýšlí, jestli byl opravdu tak slepý nebo tak blbý, jestli mu to vyhovovalo. S tím se musí každý vyrovnat sám. Je to dost nepřijemné poznání. Říkám si, že jsem vlastně velmi špatný učitel, protože buď jsem měl stát před těmi kolegy se studenty nebo vlastně nemám právo učit. Budu se s tím vyrovnávat asi ještě hodně dlouho...

Co se týče těch personálních změn na klinice, nezlobte se, ale k tomu nejsem nijak oprávněn se vyjadřovat. Vždy jsem dával spíše přednost odbornosti.

Př: Domníváte se, že po odborné stránce jsou u vás na klinice všichni lékaři na výši?

PZ: To už je lékařská etika, že se navzájem nepomlouváme.

Př: Když jsme u té revoluce, odrazilo se to prudké dění v přílivu pacientů na vaší kliniku?

PZ: Přirozeně, po 17. listopadu jsme tu měli tlačeni. Šlo hlavně o depresivní neurotické poruchy. Zaskočilo to opravdu mnoho lidí, kteří se nedovedli orientovat v situaci, svou roli hrál strach a nejistota.

Př: Dala by se tato vaše klientela rozčlenit podle toho, na které "straně fronty" kdo stál?

PZ: Bylo to zhruba půl na půl. Spíše šlo o lidi, kteří se politikou nikdy bližší nezabývali, spíše se třeba obávali občanské války, trpěli nejistotou a úzkostí. Také jsme zde měli pracovníky, kteří nedostali důvěru, často však šlo o vyřizování osobních účtů a neobjektivní přístup k řešení těchto věcí. Při této příležitosti mě často napadá, jestli jsou dnešní studenti v tomto směru stejného ražení, jako jsme byli my. My bychom asi v té době stávkovat nedokázali, nás by to

— asi ani nenapadlo, neměli bychom zřej-

mě ani tu odvahu. Snad nám chyběly vůdčí osobnosti. A asi ta situace nebyla tenkrát ještě tak vyhrčená; víte, ony platí určité objektivní zákonitosti, které k tomu všemu vedly. Zřejmě to všechno asi bylo nezbytné.

Př: Přinesl vám nástup do zaměstnání, jako začínajícímu adeptu lékařského oboru, nějaká zklamání, deziluzie?

PZ: Pochopitelně. Jednak samotné prostředí, na jaké jste zvyklý doma, když se rozhlédnete kolem sebe, uznáte, že tomu tak docela není. Další deziluzí byl nedostatek léků; lékař teoreticky ví, co by mohlo "zabrat" a nemá příslušný lék k dispozici, musí holt postupovat podle možností. Dalším nepřijemným zjištěním byl pro mě pocit ztráty kontaktu se světovou psychiatrií, pocit zastávání se vývojem v ostatních zemích atd.

Př: Jedním ze současných trendů v medicíně je pozvolný, ale zřejmě nezvratný návrat k přírodním principům léčby. Sebedokonalější přístroj stojí v cestě člověka-lékaře k člověku-nemocnému, sebedokonalějšími chemickými preparáty způsobíme na jedné straně navrácení

rovnováhy jednoho systému, na druhé přečasto její porušení v systému jiném. Jak se na vývoj lékařství díváte vy, byl byste schopen přibližně předpovědět, "kam se to hne" v psychiatrii?

PZ: Těžko říci. Ono hlavně záleží na tom, v jakém prostředí se budeme pohybovat. Faktem zůstává, že mnoho chorob se bez léků jako takových neobejde. Na druhé straně uznávám, že se to často přehání, jak v dávkování, tak v indikacích, kdy by bylo vhodnější použít něco daleko šetrnějšího a podobně. Celkově mám pocit, že jistý návrat k přírodě by nám jen pomohl, otázkou je, jak dalece už jsme schopni se k té přírodě vracet. Psychiatrie je záležitostí týmovou, na uzdravení nemocného se podílejí jak sestry, tak psychologové, tak i nižší zdravotnický

personál. Vlivné slovo uklízečky udělá někdy víc, než například můj výrok u vizity. Ale nastávají situace, kdy se nemocný medikamentózně musí zklidnit, abyste s ním navázali kontakt. Jakmile si uděláte obraz o jeho chorobě, stanovíte léčebný plán a v jeho rámci můžete s úspěchem používat třeba vylučně psychoterapie, tedy léčbu psychickým působením na nemocného, rozhovorem apod. Samozřejmě, že by se mělo jednat podle slov Klasikových: ve vhodném množství, ve vhodné dávce, ve vhodném místě a ve vhodném stavu.

Př: Na závěr bychom vás rádi poprosili o nějaký soukromý recept na provádění tzv. duševní hygieny, např. jak s úspěchem relaxovat v této uspěchané době?

PZ: Nikdy jsem necítil potřebu nějak moc relaxovat. Pokud jsem byl někdy moc otráven nebo mě třeba kolegové "vytočili", spíše jsem vyhledal pár dobrých známých nebo sáhl po knížce. Hrozně rád si v takových případech čtu v knize Betty McDonaldové "Co život dal a vzal".

zpovídali: Michal Kryl
Tomáš Novák

PET

MATKA TEREZA V OLOMOUCI

17. 5. navštívila naše město nositelka Nobelovy ceny míru, Matka Tereza z Kalkaty. Někteří lidé o ní prohlásili, že je NEJVĚTŠÍ ŽENOU NA SVĚTĚ. V čem spočívá význam-jinak 150 cm vysoká a přes 80 let staré ženy?

Možná má něco společného se sv. Františkem z Assisi, s Albertem Schweitzerem, s Gándhím, s Martinem Kingem nebo s Helderem Camarou?

Matka Tereza je zakladatelkou kongregace Misionářek lásky - Missionaries of Charity (M.C.), která vznikla v indické Kalkatě. Podnětem jí byla zkušenost "z pekla kalkatské ulice", kde nejchudší lidé umírají zcela opuštěni na ulicích uprostřed mnohamilionového davu. Při pohledu na tuto otřesnou bídu jsou možné snad jen dvě reakce: Zásadní odmítnutí a únik z této reality nebo otevření svého srdce k pomoci. Matka Tereza se rozhodla podle Kristových slov: "Co jste učinili jednomu z těchto nejmenších, mě jste učinili".

Ewa Kučerová
Roman Kupka

© FOTON

Její počáteční činnost spočívala v tom, že se skláněla k umírajícím v jejich opuštěnosti, aby aspon jejich umírání byl důstojné člověka. Matka Tereza říká: "Někoho milovat, znamená trpět s ním a trpět pro něho. V případě chudého to znamená stát se chudým!"

Dnes Misionářky lásky pracují v celém světě. Přijímají a starají se o nechtěné a opuštěné děti, o narkomany a alkoholiky, o nemocné AIDS a o staré lidi, odkázané na cizí pomoc.

Matka Tereza navštívila Československo již před pěti lety. Tehdy však Československo ještě "nepatřilo do světa". Tehdejší režim nedovolil a považoval dokonce za zbytečné (?), aby sestry Matky Terezy působily také v Československu. Nás jenom těší, že Misionářky lásky již několik dní působí v Čadci na Slovensku. V olomoucké katedrále nám Matka Tereza řekla: "Nemáme zlato ani stříbro, ale dám vám své sestry." Slova byla odměněna dlouhotrvajícím potleskem. Radujme se, že během tří měsíců uvidíme v olomouckých ulicích sestry oblečené v "indickém sári".

MATKA KARLISE

DYL MINULÝ TY-
DEN POSLOVA NA ROSTRUMĚ.
PO SPÍŠE KOMORNÍM SETKÁNÍ
S FRIZÉRY NA UNIVERZITNÍ
PŮDE MADONNU NA HORNÍM MĚ-
STEMI VĚCHTYM VĚKOVĚ KA-
TEGORIE. VEČER STIHL
JEŠTĚ VYSTOUPIT NA TŘED.
VOLEBNÍM MÍTKU
ODČANKĚHO PŮRA VE
VĚROVA-
FOTON NECH

NÁROD SOB

21.5.1990, 18.00 - předvolební mítink KSČ v "Národě" se stává pro Olomouc pouťovou atrakcí. Inzerovaná účast předsedy KSČ Adamce se nekoná. Nabíty sál se spokojuje alespoň s předsedou KSČM. Při nástupu s. Machalíka a jeho spolukandidátů osazenstvo vstává a freneticky tleská. Jsem nevybíravě vybízen ke vztyku, jelikož tak nečiním, paní vedle mě sděluje svému manželovi, že jestli budu během produkce něco vykřikovat, šlápně mi na hlavu (sedím na zemi).

Celou akci konferuje opět sám předseda OVKSČ soudruh Černý:

....pokusili se nás zrušit, řekl bych, administrativně byrokratickými prostředky, ale to se nepodařilo ani panu prokurátoru Sokolovi a zřejmě se to nepodaří ani komukoli jinému. Zkrátka, vstup do Evropy, tak, jak o něm mluví např. představitelé OF, bez komunistické strany asi není možný...

...soudruh Machalík, jako Olomoučák, cítil potřebu určité satisfakce a přesto, že ho studenti prostřednictvím svého časopisu vyzvali, aby přijel, a to pozvání blíže neupřesnili, no tak prostě přijel. Takže soudruh Machalík je tady"..
Soudruh Machalík:

...přijet místo soudruha Adamce skutečně není příjemné. S jeho jménem je spojeno celé to období nejtěžších přerodů strany...

...jestliže se vrátíme, totiž ke čtyřicetivouletým, o kterých se dnes hovoří, tak si musíme objektivně přiznat, že jsme vykládali černo-bíle. Co se nám nehodilo, to bylo černé, co se nám hodilo, bylo bílé. Dnes se, bohužel setkáváme přesně s opačnou situací, že co se hodí, je bílé, co se nehodí, je černé...

...prosím vás, říkám to při každé příležitosti a znovu to říkám - komunistická strana neusiluje v žádném případě, aby vyhrála volby. To je absurdní. Usilujeme o to, abychom se stali součástí politického spektra naší republiky. Abychom měli možnost, buď v rámci koalice - ale ta teď nepřipadá pro nás v úvahu, protože s námi nikdo nechce spolupracovat - nemá cenu si něco nalhávat, ale i v rámci konstruktivní opozice na půdě parlamentu, ČNR, podílet se na přijetí zákonů...

...já su hluboce přesvědčený, že Olomoučáci udělají všechno pro to, aby pres-tiž a autorita strany byla co největší."

Po čtyřech "poměrně klidných letech studia" na PdF "se to všechno začalo rozbíhat" a s kandidátem na poslance do ČNR, studentem Ivo Jiráskem, "to šlo taky fofrem."

...byl jsem delegován na mimořádný sjezd KSČ v prosinci minulého roku, tam jsem se taky přihlásil k demokratickému fóru komunistů, protože jsem v nich viděl tehdy jedinou svobodnější možnost volné výměny názorů...

...v březnu jsem byl zvolen za člena předsednictva OV KSČ v Olomouci... Ing. František Axmann (měl potíže s metalově laděným mladíkem, popísované v čísle v č. 45) se pochlubil:

...prošel jsem řadou funkcí, jak ve straně na různých úrovních, tak v Národní frontě a různých zájmových organizacích. Poslancem Sněmovny lidu Federálního shromáždění jsem čtyři roky, od 86. od listopadu 89 spolu se dvěma kolegy jsme vedli Klub komunistických poslanců, který jsme předali před nedávnem prvnímu tajemníkovi, soudruhu Mohoritovi...

...kdyby se nám podařily udělat věci ze 68. a 69. v těch ideálech strany realizovat, mohli jsme být dneska dál, nemohlo by dnes mnoho z nás být doslova šikanováno, napadáno nevhodně a podobně. Já jsem si na to vzpomněl, když jsme před čtrnácti dny v parlamentu dávali na zeď desku Štefánika, jenž se zasloužil o stát. Čtl jsem materiály, říkal jsem si, jak jsem ateista, pámbu zaplať za to, že ta komunistická strana v tom 19. roku, když toho Štefánika sestřelili, nebyla, protože i to by nám dali na krk."

Dr. Václav Benda, jak sám pravil, ...uslyšel začátkem prosince minulého roku trávu růst. A když jsem viděl děl, že hrozí naprosto reálné nebezpečí, že totalita minulá, které někteří říkali RUDÁ, se pomalu ale jistě vystřídá totalitou BÍLOU, rozhodl jsem se svoje členství v komunistické straně obnovit."

Soudruh doktor Vojáček zas nakonec všechny ujistil, že: "rozhodně měnit se nepodaří jen komunistům, ale to, jak řekl s. předseda Machalík, počítáme s účastí všech společenských skupin a všech

společenských hnutí, abychom skutečně sociální, humánní a demokratickou společnost konečně vybudovali."

Z diskuse vyplynulo, že RP je jediný zdroj, který dnes říká pravdu, že KSČ ač neusiluje o vítězství volbách, tak přesto, přivede-li každý volič - komunistas s sebou ještě dva bezpartijní (posléze i čtyři), může se ze "zbožných přání" stát realita.

Do diskutujícího sálu zaléhal čas od času hluk odněkud od šaten, údajně šlo o dav asi 200-300 lidí, kteří se domáhali vstupu do sálu. Z kapacitních důvodů jim v tom bylo zabráněno. Pak sálem prošel montér a vítězně třímal zámek na bicykl, jímž někdo z čekajících na okamžik zpečetil osud všech přítomných v sále. (- z recese nás zamknul)

Loučíme se z našeho stanoviště ve velkém sále Národního domu a předáváme slovo kolegům - externistům, kteří situaci glosovali zvenčí. Ale to až příště. Na závěr upozornění : všechny úseky přímé řeči jednajících postav jsou přepsány foneticky - z důvodů větší autenticity celého "díla".

Michal Kryl

Za jiných okolností by to snad byl býval docela obyčejný, všední den. Ale nebyl. Byl zcela nevdědní: Jednak proto, že byla právě neděle, a jednak proto, že jsem od osmi hodin ráno seděl ve vlaku, který to měl namířeno přímo do Prahy. A já do SEMAFORU. Na Vetešníka. Zkrátka jsem opět po nějaké době pocítil potřebu dofouknout si duši.

Byl horký letní den a já jsem od čtyř hodin odpoledne čekal před ordinací SEMAFOR, abych se za hodinu mohl objednat u pokladny a měl tak právo zúčastnit se se večerní terapie. Za pětikorunový poplatek mi byla vystavena karta, a tak jsem před půl osmou zaujal své místo v té nevelké ordinaci ještě s dalšími pacienty, kterým bylo pravděpodobně upíráno to, co mně: totiž vkus, humor, trocha poezie, špetka snění, zdravá dávka melancholie, dostatečné množství fantazie, nezměrný počet písní, písniček a víra zvaná optimismus. A udělal jsem dobře, že jsem na Vetešníka vsadil, protože to všechno jsem tam našel.

Hra sama o sobě je pozoruhodná z několika důvodů. Jiří Suchý v ní totiž využil všechny své profese, a tak se nám v ní představí nejen jako autor hry, herec, skladatel, ale také jako režisér, scenograf, návrhář kostýmů, či jako choreograf /ve spolupráci se Simonou Chytrou a kolektivem/. A výsledkem rozložení sil je představení, které k divákovi promlouvá nejen slovy, ale také obrazem a hudbou. A to je v Suchého práci nový kvalitativní prvek. Jinými slovy: obraz, hudba a mluvené slovo jsou v rovnováze, což můžeme zřetelně pozorovat i v jeho posledním filmu "Jonáš II, aneb Jak je důležité mít Melicharovou". Jiří Suchý velmi často využívá asociací a představ, ve věcech zcela obyčejných nachází tajemství i kouzlo, vžívá se do nich a před divákem je ožívuje a objevuje pro něj čtvrtý rozměr.

Poeticko-poetická revue Vetešník /světová premiéra anglická verze "A second hand show" - Dělnické divadlo v Tampere, Finsko 12. dubna 1987; československá premiéra české verze - divadlo Semafor,

Praha 3. červen 1987 /slavila velké úspěchy jak ve Finsku, tak i u nás. V čem tkví úspěch této revue, proč je tak divácky vděčná a proč jsou představení vyprodaná i dnes, kdy jsme svědky značného poklesu návštěvnosti divadel? Troufám si tvrdit, že to nebude dějová linie, která diváky přitahuje. Dokonce bych se nebal v této souvislosti říci, že děj na semaforových inscenacích není to nejpodstatnější. Vždyť se jen zkusme ohlédnout za třicetiletou kariérou Semaforu a zjistíme, že nejúspěšnější tituly, jmenujme alespoň Jonáše, blázna Vincka, či Smutek bláznivých panen, neměly děj téměř žádný. Co tedy diváky do Semaforu tak táhne? Zřejmě mají Suchého inscenace něco jiného, něco mocnějšího, než pouhou fabuli. Měly a stále si zachovávají svou vitalitu, radost ze hry, stále je v nich jakýsi náboj, jakási jiskra, která se samozřejmou lehkostí přeskočí z jeviště na diváka a má ho plně v moci. A snad tato jiskra je onen důvod, ono poslání, za kterým chodí lidé nejrůznějšího věku a vyznání, a snad i proto má Semafor do dnešních dnů vyprodáno.

Kdo soustavněji sleduje vývoj divadla v posledních letech, zjistí, že si Jiří Suchý stále pregnantně pohrává s náladami, jejich střídáním, že je jeho Jonáš de facto akrobat, který balancuje na hrani-

ci legrace a smutku, naděje a beznaděje, snu a reality, dobrosrdečnosti i sobeckosti.

A právě takový je Jonáš /Jiří Suchý/ v poetické revue Vetešník, když jako toulavý zpěvák, se svou podivnou hospodyní Melicharovou /Jitka Molavcová/, která trpělivě a s pokorou snáší Jonášovy vrtochy, chodí světem a zpívá mu své písně. Svět o ně ale, jak se zdá, vůbec nestojí. Jonáš má však svoji Melicharovou, která ho dokáže ukonejšit, když je mu nejhůř, ale zároveň přidržet u země, když začíná snít a létat nebezpečně vysoko, a hlavně umí Jonáše obdivovat, což mu dělá dobře. Ale Jonáš přichází o svou jistotu zvanou Melicharová, když mu ji jednou v noci ukradne vetešník Julius /Jiří Datal Novotný/. J. D. Novotný má tady možnost předvést se jako zpěvák, protože celý part vetešníka Julia byl zhudebněn dvorním skladatelem Semaforu Ferdinandem Havlíkem. Jonáš se vydá Melicharovou hledat v domnění, že mu utekla, a podobně Melicharová utíká Juliovi, aby opět našla Jonáše. Dojemně, téměř kýčovitě, působí jejich opětovně, a divákem tolik očekávané setkání, až Jonáš, na kterém je tolik vidět, jak je rád, že opět vidí Melicharovou, celou situaci shodí slovy: "To je dost, že jdeš."

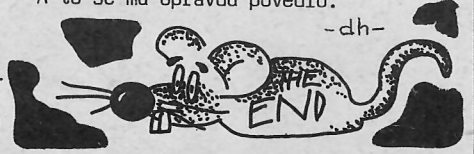
"Kdybych měl dát divákovi návod, jak přijmout představení Vetešníka," píše v programu Jiří Suchý, "poradil bych nejspíš, že jako básničku. Básničku, která si klade za cíl pěkně znít, udívat drobnými nápady a vytvářet v duši citlivého konzumenta libý pocit." Vetešník je opravdu milá poetistická básnička, jejíž atmosféru zvýrazňují malované kulisy /na jevišti Semaforu úplně poprvé/, které nápadně připomínají obrazy naivních malířů a předem divákovi signalizují, že dobro dnes večer určitě zvítězí a padouch že bude po zásluze potrestán. Jiří Suchý si také vyhrál se světelnými efekty a scénickou hudbou /skladby P. I. Čajkovského, L. Délibese, J. Šlitra, F. Havlíka, J. Ježka/, z reproduktoru nás poprvé osloví hlas vypravěče /Svatopluk Beneš/, který diváka provází celým dějem a komentuje chování některých postav.

Tímto představením se také Jiří Suchý výrazněji přihlásil k poezii a odpovídá tomu i výběr písní. Vedle devatenácti semaforových evergreenů /jako např. Včera neděle byla, Sádlo na chleba, Co je to blues, Toulaví zpěváci aj./ zde uslyšíme i písně Chlupatý kak-tus E. F. Buriana, Rue Da La Gaité E. F. Buriana a V. Nezvala, anebo píseň Když se usmívala J. Ježka a V. Vančury.

Ve srovnání s inscenacemi jiných autorů uváděných v jiných divadlech na mě Vetešník zapůsobil jako balón vznášející se klidně a elegantně vysoko nad zemí.

Když teď přemýšlím, jak zakončit tuto recenzi, nenapadá mě nic lepšího, než citovat Jiřího Suchého, který v souvislosti s Vetešníkem poznamenal:

"Prostě chci být ten, kdo bude hladit." A to se mu opravdu povedlo.

КОНЕЦ ФИЛЬМА